

Ромашко О. М.,
старший викладач кафедри
забезпечення державної безпеки
факультету забезпечення державної
безпеки,
Київський інститут Національної
гвардії України
(м. Київ, Україна)

Лобунов Д. О.,
курсант факультету забезпечення
державної безпеки,
Київський інститут Національної
гвардії України
(м. Київ, Україна)

АКТУАЛЬНІ ВИМОГИ ДО БЕЗПЕКИ ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану питання безпеки військової діяльності набуває особливого значення. Сучасний хід бойових дії характеризується високою динамікою, зміною форм і способів застосування військ, що потребує оперативного оновлення підходів до забезпечення безпеки особового складу, озброєння та техніки. Порушення вимог безпеки, навіть незначні, можуть призвести до втрат, зниження боєздатності підрозділів і невиконання бойових завдань.

Проблема полягає у необхідності поєднання високої інтенсивності військової діяльності з чітким дотриманням норм безпеки. У реальних умовах воєнного часу часто спостерігаються перевантаження особового складу, дефіцит часу, пошкодження техніки та інфраструктури, що ускладнює виконання поставлених службово-бойових завдань. Разом з тим, актуальні вимоги безпеки спрямовані на збереження життя військовослужбовців, підтримання належного порядку, дисципліни та процедур військової діяльності.

В умовах тривалого воєнного конфлікту Україна формує комплексну модель функціонування підрозділів Національної гвардії України (НГУ), спрямовану на забезпечення ефективності виконання завдань при мінімізації ризиків для особового складу та цивільного населення.

Безпека військової діяльності є багаторівневим явищем, що охоплює правові, організаційні, морально-психологічні, інформаційні та технічні аспекти. Вона передбачає не лише фізичний захист військовослужбовців і матеріальних засобів, але й забезпечення правомірності дій, відповідності їх національному законодавству та міжнародним стандартам. Як зазначає В. Галай, поступове впровадження стандартів НАТО у діяльність НГУ під час воєнного стану

створює умови для уніфікації процедур планування, командування, логістики й безпеки, що істотно підвищує стійкість сил оборони [1].

У сучасних умовах воєнного стану особливе місце займає питання організації повсякденної діяльності підрозділів. На думку О. Крячка, ефективне управління службово-бойовими процесами вимагає гнучкої системи командування, чіткого розподілу повноважень і дотримання дисциплінарних норм, що забезпечує узгодженість дій підрозділів різного призначення [2]. Це є важливою складовою безпеки, оскільки саме організаційна чіткість запобігає неузгодженості у виконанні наказів та втратам серед особового складу.

Правовий аспект безпеки військової діяльності розглядається в контексті дотримання принципу законності під час реалізації повноважень військовослужбовців. О. Коренцов підкреслює, що виконання обов'язку із захисту Вітчизни у період воєнного стану має здійснюватися у правовому полі, де будь-яке застосування сили, обмеження прав чи пересування військових повинно мати законне підґрунтя [3]. Саме юридична визначеність дій командирів і підрозділів є гарантією як внутрішньої дисципліни, так і зовнішньої довіри до військових формувань.

Водночас, як зазначає Ю. Бабков, безпека військової діяльності є невід'ємною частиною внутрішньої безпеки держави. Стабільність внутрішнього середовища, правопорядок і моральна стійкість суспільства виступають системоутворюючими чинниками, що забезпечують функціонування оборонних структур [4]. З цієї точки зору, завдання НГУ полягає не лише у виконанні бойових функцій, але й у підтриманні громадського порядку, протидії дестабілізуючим факторам та інформаційним впливам.

Мальцев, Островський і Кравченко у своїх дослідженнях підкреслюють, що в умовах воєнного стану головним викликом є узгодження механізмів державного управління з потребами безпеки військової діяльності [5]. Надмірна централізація рішень у системі командування може уповільнювати оперативне реагування, тоді як надмірна децентралізація – створювати загрози для контролю за виконанням завдань. Оптимальне поєднання цих підходів дозволяє забезпечити стабільність функціонування системи управління підрозділами у надзвичайних обставинах.

Особливу увагу в сучасних дослідженнях приділяють правовим інцидентам, що виникають у процесі пересування військовослужбовців і функціонування військових частин під час воєнного стану. А. Мідіна наголошує на необхідності чіткої нормативної регламентації механізмів переміщення особового складу, використання техніки, а також захисту прав військових при зміні умов несення служби [6]. Наявність узгоджених правових процедур у цій сфері безпосередньо впливає на безпеку та дисципліну у військових колективах.

На рівні конкретних структурних формувань Національної гвардії, як показує І. Шмагайло, забезпечення безпеки військової діяльності передбачає розширення кола правоохоронних функцій, запровадження комплексного підходу до планування операцій і взаємодії з іншими силами безпеки [7]. Такий підхід дозволяє адаптувати систему управління, в тому числі повсякденної

діяльності підрозділів до реалій сучасних бойових дій в умовах гібридних і асиметричних загроз.

Таким чином, основні вимоги до безпеки військової діяльності в умовах воєнного стану охоплюють декілька ключових рівнів: нормативно-правовий, організаційно-управлінський, інформаційно-аналітичний та морально-психологічний. Вони формують цілісну систему, спрямовану на збереження боєздатності, дисципліни й стійкості військових підрозділів Національної гвардії України. Підвищення рівня безпеки можливе лише за умови системної взаємодії між усіма компонентами Сектору безпеки і оборони, вдосконалення законодавства та впровадження сучасних управлінських і технологічних стандартів.

Список використаних джерел:

1. Галай В. Legal nature and specifics of the application of NATO standards in the activities of the National Guard of Ukraine under martial law // *Вісник Київського інституту національної гвардії України*. 2024. № 2. С. 74–82. URL: <https://kingu-visnyk.kyiv.ua/index.php/journal/article/download/78/180> (дата звернення: 09.10.2025).

2. Крячко О. Роль і місце частин та підрозділів оперативного призначення НГУ в структурі сил оборони в умовах правового режиму воєнного стану // *Вісник Київського інституту національної гвардії України*. 2024. № 1. С. 48–56. URL: <https://kingu-visnyk.kyiv.ua/index.php/journal/article/view/47/49> (дата звернення: 09.10.2025).

3. Коренцов О. The Duty to Defend the Homeland and Perform Military Service Under Martial Law // *Philosophy of Law and General Theory of Law*. 2024. Т. 4, № 2. С. 97–103. URL: <https://plaw.nlu.edu.ua/article/view/333489> (дата звернення: 09.10.2025).

4. Бабков Ю., Бондаренко О. The specifics of ensuring Ukraine's internal security under martial law // *Честь і закон*. 2023. № 3 (78). С. 112–119. URL: <https://chiz.nangu.edu.ua/article/download/318396/308889> (дата звернення: 09.10.2025).

5. Мальцев В., Островський С., Кравченко Л. Issues of national security in the context of the introduction of the legal regime of martial law // *Journal of Security Studies*. 2023. № 2. С. 45–52. URL: https://www.researchgate.net/publication/395701041_ISSUES_OF_NATIONAL_SECURITY_IN_THE_CONTEXT_OF_THE_INTRODUCTION_OF_THE_LEGAL_REGIME_OF_MARTIAL_LAW (дата звернення: 09.10.2025).

6. Мідіна А. Legal incidents in the mechanisms of state authority during martial law regime: movement of military personnel // *State Regulation: Law and Practice*. 2024. № 3. С. 33–41. URL: https://journals.uran.ua/sr_law/article/view/283461 (дата звернення: 09.10.2025).

7. Шмагайло І. В. Правоохоронна діяльність Національної гвардії України в умовах воєнного стану // *Право і безпека*. 2024. № 4. С. 13–25. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2024.4.13>.